

Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
2014
7. volební období

52

USNESENÍ
výboru pro evropské záležitosti
z 10. schůze
ze dne 17. dubna 2014

k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o prevenci a regulaci zavlékání či
vysazování a šíření invazních nepůvodních druhů /kód dokumentu 13457/13, KOM(2013)
620 v konečném znění/

Výbor pro evropské záležitosti po vyslechnutí informace náměstka ministra životního
prostředí Ing. Vladimíra Dolejškého, po vyslechnutí zpravodajské zprávy posl. Dany
Váhalové a po rozpravě

s c h v a l u j e stanovisko, které je přílohou tohoto usnesení.

Jan Zahradník v. r.
ověřovatel výboru

Dana Váhalová v. r.
zpravodajka výboru

Ondřej Benešík v. r.
předseda výboru

Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o prevenci a regulaci zavlékání či vysazování a šíření invazních nepůvodních druhů

**KOM(2013) 620 v konečném znění, kód Rady 13457/13
Interinstitucionální spis 2013/0307/COD**

- **Právní základ:**
Článek 192 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie.
- **Datum zaslání Poslanecké sněmovně prostřednictvím VEZ:**
10. 9. 2013
- **Datum projednání ve VEZ:**
23. 1. 2014 (1. kolo)
- **Procedura:**
Spolurozhodovací.
- **Předběžné stanovisko vlády (dle § 109a odst. 1 jednacího řádu PS):**
Datované dnem 25. 9. 2013, doručené do výboru pro evropské záležitosti dne 24. 1. 2014 prostřednictvím systému ISAP.
- **Hodnocení z hlediska principu subsidiarity:**
Návrh je v souladu s principem subsidiarity.
- **Odůvodnění a předmět:**

Cílem návrhu nařízení je vytvoření rámce pro prevenci, minimalizaci a zmírnění nepříznivých dopadů spojených se záměrným i nezáměrným zavlékáním nebo vysazováním a šířením invazních nepůvodních druhů na biologickou rozmanitost a ekosystémové služby na území EU.

Přibližně 12 000 druhů v životním prostředí v Unii a ostatních evropských státech jsou druhy nepůvodními a zhruba 10 až 15 % z nich jsou podle odhadů druhy invazními. V současné době je právní úprava v dané oblasti pouze dílčí, realizovaná na vnitrostátní úrovni bez koordinace v rámci EU, a tedy značně roztržštěná. Přitom nedostatečně kontrolované šíření invazních druhů má přeshraniční povahu a nepříznivě ovlivňuje ekonomickou, sociální a zdravotní oblast (tyto druhy mohou např. negativně ovlivňovat půdní erozi, narušovat břehy toků, poškozovat infrastrukturu, být zdroji alergenů, mohou ztížit dopravu nebo šířit choroby). Na eradikaci, kontrolu a odstraňování škod jsou vynakládány značné finanční prostředky (odhad v rámci EU činí 12 mld. EUR ročně).

Návrh nařízení navazuje na sdělení „Plán strategie EU pro invazní druhy“ vydané Komisí v roce 2008¹ a sdělení z roku 2010 s názvem „Naše životní pojistka, náš přírodní kapitál: strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2020“². Je v souladu s mezinárodními závazky plynoucími z Úmluvy o biologické rozmanitosti z roku 1992.

Souběžně s předkládaným návrhem je řešena také úprava právního režimu ve fytosanitární³ a veterinární oblasti⁴, která s problematikou nepůvodních druhů úzce souvisí.

- **Obsah a dopad:**

Nařízení má představovat řešení problému invazních druhů v EU uceleným způsobem, zaručit koordinovanou činnost, přičemž by mělo soustředit zdroje na prioritní druhy a zároveň posílit preventivní opatření. Vychází ze zásad rozčlenění nepůvodních druhů podle priorit a z důrazu na prevenci. Při řešení problému invazních druhů bude vycházeno ze stávajících systémů a bude aplikován postupný a odstupňovaný přístup.

Základním prvkem nařízení je vytvoření seznamu padesáti invazních nepůvodních druhů s významem pro Unii přijímaného a aktualizovaného Komisí, soustředěného na ty druhy, které způsobují nebo pravděpodobně způsobí závažnou hospodářskou škodu, včetně škody vyplývající z úbytku biologické rozmanitosti. Členské státy mohou Komisi předkládat žádosti o zařazení druhů na seznam. Pro posouzení rizikovosti konkrétních druhů Komisí nebo členskými státy jsou vymezena závazná kritéria. Pro druhy zařazené na seznam jsou pak stanovena omezení. Je zakázáno jejich přivážení na (i převážení přes) území EU, rozmnožování, přeprava, uvádění na trh, využívání či výměna, uvolňování do životního prostředí, držení, chov nebo pěstování. Výjimku z těchto omezení může členský stát udělit za účelem výzkumu nebo konzervace *ex situ*⁵.

Pro zajištění možnosti rychlé reakce členských států na případný výskyt invazních druhů neuvedených na seznamu, avšak splňujících podmínky k zařazení na něj, zavádí nařízení institut mimořádných opatření. O jejich provedení je třeba uvědomit Komisi a ostatní členské státy.

Povinnosti členských států

- ➔ Zpracovat ucelenou analýzu způsobů šíření invazivních druhů na svém území a vypracovat a provést **akční plán** s cílem řešit problematiku prioritních způsobů šíření, včetně harmonogramu a popisu opatření.
- ➔ Zavést **úřední systém dohledu**, který bude shromažďovat a zaznamenávat údaje o výskytu invazních původních druhů v prostředí.
- ➔ Zavést struktury pro provádění **úředních kontrol** zvířat a rostlin dovážených do EU pro zajištění prevence zavlékání invazních druhů.

¹ KOM(2008) 789 v konečném znění

² KOM(2011) 244 v konečném znění

³ KOM(2013) 267 v konečném znění

⁴ KOM(2013) 260 v konečném znění

⁵ Konzervace *ex situ* je jednou z nejstarších metod ochrany ohrožených druhů. Spočívá v přemístění části populace určitého druhu z ohroženého přirozeného prostředí do prostředí nového, často alterovaného v důsledku zásahu člověka.

- ➔ Po zjištění přítomnosti invazních nepůvodních druhů s významem pro Unii neprodleně písemně uvědomit Komisi a ostatní členské státy.
- ➔ Uplatňovat **eradikační opatření** k úplnému a trvalému odstranění populace dotčeného invazního nepůvodního druhu. Není-li eradikace možná, zajistit na základě odchylky stanovené Komisí alespoň izolační opatření.
- ➔ Zavést **regulační opatření** za účelem eradikace, kontroly nebo izolace pro druhy s významem pro Unii uvedené na seznamu, které jsou na území členského státu již široce rozšířeny.
- ➔ Zajišťovat **obnovu ekosystémů**, u nichž došlo k degradaci, poškození nebo zničení invazním nepůvodním druhem s významem pro Unii.
- ➔ O výše uvedených činnostech podávat pravidelné zprávy Komisi.
- ➔ Stanovit pravidla pro správní opatření a sankce za porušení nařízení a účinně je vynucovat.

Kromě režimu navrženého pro vybrané druhy s významem pro Unii, návrh počítá se seznamy nepůvodních invazních druhů s významem pro členský stát sestavovanými jednotlivými členskými státy (upraveno v čl. 10 návrhu nařízení). U těchto druhů má být omezeno záměrné uvolňování do životního prostředí, s výjimkou případů stanovených nařízením (neexistence jiné alternativy, významné přínosy, přijetí opatření ke zmírnění rizik a zajištění dohledu).

V přechodných ustanoveních je řešen režim komerčně i nekomerčně držných jedinců druhů zařazených mezi druhy s významem pro Unii.

Návrh rovněž zmocňuje Komisi přijímat akty v přenesené pravomoci, aby důkladněji upřesnila typ přijatelných vědeckých důkazů akceptovatelných pro vytvoření seznamu a poskytla podrobný popis kritérií pro posouzení rizik, včetně metodiky uplatňované při jejich posuzování.

Návrh předložila Komise po rozsáhlých konzultacích se zúčastněnými stranami a po analýze jednotlivých možností řešení problému šíření invazivních nepůvodních druhů a posouzení jejich dopadů.

K návrhu se vyjádřil i Evropský hospodářský a sociální výbor, který jej hodnotí pozitivně, s drobnými výhradami vůči optimismu finanční analýzy, nedostatečné podrobnosti a neopodstatněnosti omezení seznamu invazních nepůvodních druhů s významem pro Unii na 50.

Z národních parlamentů k návrhu zatím zaslala odůvodněné stanovisko rakouská Spolková rada, která vyjádřila přesvědčení, že návrh není v souladu s principem subsidiarity a proporcionality. Konkrétně se vymezuje především proti čl. 10 upravujícímu pravidla pro invazivní nepůvodní druhy s významem nikoliv pro EU, ale pro členský stát. Má za to, že v případě rozšíření invazního druhu v národním nebo regionálním měřítku bude předmětných cílů lépe a efektivněji dosaženo konkrétním členským státem. Stejného názoru je v případě čl. 12 (shromažďování a záznam údajů na národní/regionální úrovni). Regulaci obsaženou v návrhu pokládá za nepřiměřenou, příliš podrobnou, neefektivní, a tedy neodpovídající uvedeným principům. Komise se v odpovědi vyjádřila, že rozpor s principy subsidiarity a proporcionality v ustanoveních

nařízení nespátřuje. Poukázala na bezvyslednost dosavadních národních a regionálních opatření a iniciativ v boji proti invazivním druhům a vyzdvihla nutnost zasadit je do koherentního evropského rámce. Článek 10 nařízení umožní členským státům, aby si samy určily, které druhy považují za rizikové a jakým způsobem se s nimi vypořádají, zároveň však budou moci profitovat ze společných opatření na evropské úrovni. Komise rovněž zdůraznila nutnost monitorovacího a rozpoznávacího systému upraveného v článku 12 a volnost ponechanou členským státům v rozhodování o tom, jak bude organizován.

- **Stanovisko vlády ČR:**

ČR obecně vítá snahu zabývat se řešením problematiky prevence a regulace zavlékání či vysazování a šíření invazních nepůvodních druhů. Upozorňuje však na administrativní a finanční náročnost navrhované regulace pro členské státy. Má za to, že nařízení v současné podobě by s poměrně malým efektem ohledně praktické prevence a regulace invazních druhů zavedlo neúměrně vysokou administrativní zátěž a zásadní změna návrhu je proto nezbytná. V oblasti sociální, zdravotní a ochrany životního prostředí, oceňuje pozitivní dopady regulace. V hospodářské sféře vítá příznivé dlouhodobé důsledky, upozorňuje však na omezený negativní dopad např. na subjekty obchodující či jinak nakládající s těmito druhy. Za hlavní nedostatky návrhu pokládá zaměření primárně na druhy s významem pro Unii (s limitací na 50 druhů, tedy necelých 0,5 % z celkového počtu nepůvodních druhů v EU) a omezené rozlišení mezi druhy nově zjištěnými a druhy již široce rozšířenými, což ponechá většinu stávajících problémů na členských státech. Členské státy ponесou trvalé náklady koordinačních aktivit, jakož i náklady a administrativní zátěž spojené se zpracováním řady dokumentů či podkladů a hlášení Komisi.

Řadu ustanovení návrhu ČR pokládá za nejasnou (např. u kritéria pro výběr druhů s významem pro Unii v čl. 4 odst. 2 písm. b) není zřejmé, zda podmínkou je schopnost vytvořit životaschopnou populaci ve všech členských státech zároveň nebo alespoň v jednom z nich, přičemž první možnost by znamenala téměř úplnou neaplikovatelnost) nebo obsahující dílčí formulace, které mohou být sporné či působit problémy při aplikaci. Nezbytné je kupříkladu lépe specifikovat vztah k jiným komunitárním předpisům (zpravidla sektorovým), resp. nepůvodním druhům, jež jsou těmito předpisy řešeny a případné omezení působnosti navrhovaného nařízení vztahovat nikoli k druhům samotným (jak je uvedeno v bodě 9 úvodu a v čl. 2 odst. 2 písm. d) návrhu nařízení), ale ve vztahu ke konkrétní oblasti činnosti řešené daným předpisem. Z těchto důvodů má ČR za to, že v návrhu bude nutné provést podstatné změny.

Dopad na právní řád a státní rozpočet ČR:

Jedná se o komunitární předpis přímo aplikovatelný ve členských státech, k jeho implementaci je však nutné zakotvit v právních předpisech ČR kompetence příslušných orgánů, doplnit případná prováděcí ustanovení a zrevidovat a případně novelizovat stávající právní předpisy, především zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Lze očekávat požadavky na značné výdaje ze státního rozpočtu, neboť návrh předpokládá trvalé náklady nesené především členskými státy. Finanční nároky vzniknou v souvislosti s vytvořením a udržováním implementační struktury, systému sledování, následujícím sledováním a podáváním zpráv, zpracováním hodnocení rizik i vlastními zásahy proti invazním druhům.

- **Předpokládaný harmonogram projednávání v orgánech EU:**

V Radě byl 5. 3. 2014 ukončen neformální trialog a sjednán kompromisní text, jenž byl předán k posouzení COREPERu I. K návrhu byla již v Evropském parlamentu ve výboru pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin vypracována zpráva s návrhem usnesení pro plénium. Předpokládané projednání na plénu bylo předběžně stanoveno na 15. dubna 2014.

- **Závěr:**

Výbor pro evropské záležitosti

b e r e n a v ě d o m í předkládaný návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o prevenci a regulaci zavlékání či vysazování a šíření invazních nepůvodních druhů.

Jan Zahradník v. r.
ověřovatel výboru

Dana Váhalová v. r.
zpravodajka výboru

Ondřej Benešík v. r.
předseda výboru